

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**TRACTATVS|| DE CON-||FESSIONIBVS MA=||LEFICORVM ET
SAGA-||RVM SECVNDÒ RECOGNI||tus, & auctior redditus.||
An, & quanta fides ijs adhibenda sit?||**

Binsfeld, Peter

Avgvstae Trevirorum

VD16 B 5530

Tertia caussa est, Infidelitas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41113

ad executionem iustitiæ procedunt, & ex contextu notandum, ad auertendum furorẽ Domini necessariũ esse, ita tales extinguere & delere, vt ne reliquię quidem maneat: tunc Dominus miserebitur, & multiplicabit bona.

Tertia causa est, *Infidelitas.*

QVAE innuitur in c. Epif, 26. q. 5. Quando enim mentem, inquit, per infidelitatem sibi subiugauerit, per multa deuia deducit. Fides enim est scutum, quo mediante homo Christianus potest omnia tela nequissimi ignea repellere: hanc infidelitas, & falsa credulitas labefactant, & dæmonibus portum tentandi aperiant. Ad infidelitatem reducere possumus superstitionẽ, quæ infidelitatis quædam protestatio est, per cultum exteriorem: sicuti religio, qua Deo debitum cultum impendimus, fidei veræ signum est. Quare rectissimè S. Bonaventura docet, quòd sicut in fide intellectus captiuatur: sic in superstitione errore inflatur & eleuatur. Nec mirum videatur, quod superstitio præludium & quædam dispositio ad maleficia sit, cum nulla sit superstitionis species, quæ non procedat ex quadam pestifera & dolosa societate cum Dæmone. Qui autem tam infelicem societatem contrahit, quomodo non decipietur? Callidissimus est Dæmon, non procedit ab extremo ad extremum, sed à minimis incipit, & pau-

& paulatim ad maxima perducit. Sic per superstitionem in primis mentem eò impellit, ut sibi fides habeatur, & veræ fidei fundamentum infirmius reddatur. Atq; cum materia superstitionum affinis sit maleficio, aliquid latius de superstitionibus adijciendum.

De superstitione, quid sit, quor eius species.

Idololatria.

Superstitio est peccatum contra primum præceptum Decalogi, quo præcipitur religio quæ homines ordinat ad colendum & honorandum Deum debito modo, tanquam primum supremumq; principium creationis & gubernationis: Superstitio autem inducit homines ad reddendum Deo cultum perniciosum, vel superfluum, vel ipsi creaturæ, tacite vel expresse. Quatuor sunt superstitionis species, quas ponit S. Augustin. lib. 2. de doctrina Christiana cap. 20. & explicat S. Thomas 2. 2. q. 92. art. 2. Idololatria, Diuinatio, Indebitus Dei cultus, & vana obseruantia. Idololatria est, quando alteri quàm DEO, diuinus cultus exhibetur, & est grauissimum peccatum, ut patet passim ex libris veteris testamenti. Hanc malefici & sagæ exercent, quando dæmonem adorant, vel ei sacrificium offerunt, aut homagium præstant. Ex dicta definitione elicitur non esse idololatriam, sanctis cum Christo regnantibus honorem debitum impendere, quia ipsis inferior cultus, & non diuinus exhibetur.

Diuinatio.

Diuinatio, est rerum occultarum, vel futurarum

turarum, quæ via humana sciri non possunt, per virtutem Dæmonis, eiusq; auxilium, cognitio, vel prænunciatio. Ad hanc speciem pertinent præstigium, Somniorum obseruatio, Necromantia, Gæomantia, Hydromantia, Aëromantia, Astronomia illicita, Augurium, Omen, Chiromantia, Spatulantia, Sortilegium. &c. de quibus videndi sunt Isydorus li. 8. Etymolog. cap. 9. & S. Thomas 2. 2. q. 95. artic. 3.

Indebitus Dei cultus est, quando homo colit Deum modo indebito, & est duplex. Falsus, vt si quis nunc Deo offerret sacrificia veteris legis, vel in diuinis vteretur cæmonijs infidelium: & superfluous, qui perficitur cæmonijs, quæ neque ad Dei gloriam, neq; ad hoc, vt mens Deo subijciatur, aut carnalis concupiscentia refrenetur, secundum Dei & Ecclesiæ institutionem approbatam, ordinantur.

*Indebitus
Dei cultus.*

Vana obseruantia est, in qua semper tacite inuocatur Dæmon, quando videlicet causa vel media assumuntur ad effectus producendos, qui nec virtute diuina, nec naturali, aut Ecclesiastica institutione habent ordinem ad tales effectus. Ad hanc spectant ars notoria, obseruantia sanitatum, Incantatio, obseruantia futurorum effectuum, &c.

*Vana obser-
uantia.*

Cum superstitiones sint laqueus & insidiæ antiqui hostis, quibus genus humanum decipere

L

pere

perenititur, vt refertur 26. q. vltima, cap. Ad-
moneat: placet exemplo S. Auguftini lib. 2. de
doct. Chrift. cap. 20. qui fui temporis multas
enumerat, noſtri etiam aliquas oculis ſubijce-
re, vt boni cognoſcant & euitent: mali verb
videant, quibus vinculis ligentur, & fraudi-
bus decipiantur. Hi ſequentes omnes ſunt ſu-
perſtitioſi, nec ſolum exercentes, ſed etiam fi-
dem habentes. Nam ſimiles illis fiunt, qui fa-
ciunt, & omnes qui confident in eis.

*Exempla ſu-
perſtitioſi.*

1. Qui dæmones adorant, ſacrificium eis of-
ferunt, honorem impendunt, expreſſè, vel ta-
cità inuocant: conſilium, auxilium, aut fauo-
rem ab eis quærunt.
2. Qui futura prædicere volunt, vel magos
accedunt, aut Ariolos, aut incantatores, vt oc-
cultas cognoſcant, vel ſecreta reuelent, vel cõ-
ſilium præſtent.
3. Qui aliquam virtutem ſomnij tribuunt,
vt quia ſomnium habuerunt tale vel tale, fel-
licitatis aut infortunij quippiam euenturum,
credunt.
4. Qui per inſpectionem membrorum, aut
partium animalium, futura prædicunt, aut de
rebus futuris, ex euentu præcedentium, pro-
nunciant.
5. Qui accedunt ad vagabundos illos, quos
Galli AEgyptios, Itali Cingaros, Germani
gentiles appellant, vt ex figuris manuum, ha-
cici

ciei constitutione, vel corporis statura fortunam faustam, vel infaustam annuncient.

Qui obseruant dies aliquos certos Conuersionis Pauli, Vincetij, Urbani, Martyrum, vel aliorum, in quibus si pluat, vel cœlum serenum sit, serenitatem, fertilitatem, sterilitatem, vini copiam, vel inopiam, vel per spaciũ aliquot dierum continuam pluuiam prædicunt. Qua de causa superstitiosi sunt versus illi, de festo Conuersionis S. Pauli.

6.

Clara dies Pauli bona tempora denotat anni,

Sinix, aut pluuiæ, designat tempora cara:

Si fuerint venti, designat prælia genti:

Si fuerint nebula, pereunt animalia quæq.

Qui colligunt herbas in die S. Ioannis Baptistæ, ad singulares quosdam effectus, credentes tales esse maioris virtutis: vel inserunt arbores ipso Annunciationis Mariæ, existimantes hoc melius: Aut in festo S. Stephani, ex eadem causa diminuunt sanguinem equorum: & de similibus simile est iudicium.

7.

Qui oblationes faciunt sanctis ex bonis Eleemosyna petitis, credentes eas maioris esse virtutis ad consequendum effectum: aut crucem S. Bernardi emptam ex Eleemosynis, sanctiorem putant: aut offerunt in honorem sanctorum caram, vel aliam rem coniunctam criminibus animalis ægrotantis.

8.

Pium autem est, & ab vniuersali Ecclesia receptum, in templis post impetratam sanitatem

tem oculorum, aut pedum, aut manuum, aut animalium, aliarumque rerum simulacra suspendere ex auro, argento, cera vel alia materia confecta, ad laudem & gloriam Dei & sanctorum, vt sint adeptæ sanitatis manifesta indicia. Gratissimè namq; accipit Dominus eorum qualiacunque sunt dona, nec exigua, nec vilia dedignatur: quippe qui ea pro ferentis facultate metitur. Hæc itaque omnium spectaculo exporrecta, testantur morborum depulsionem, cuius ipsa certissima signa sunt à sanitatem consecutis allata. Hæc, sepulcorum ibi martyrum quæ sit virtus, ostendunt, vt optimè tradit Theodoretus Cyrensis Episcopus, lib. 8. de curatione Græcarum affectionum.

9. Qui obseruant quosdam dies faustos, aut infastos ad ingrediendum iter: aut constituunt differentiam, an quis manè surgens dextro vel sinistro pede in primis terram tangat, aut quem postponat aut anteponat, egrediendo limen ædium. Ad hunc ordinem referre possum eos, qui obseruant modum capiendi Sagas, vt eas vel in lecto capiant, vel eleuent in altum, ne terram calcant, quicquid quidam doceant: cum, vbi eadem ratio militat, idem ibi ius statuendum sit.

10. Qui vel quæ submergunt imagines in aqua pro pluuia habenda, vel faciunt quasdam ligaturas & diabolicas cæremonias, ne lac integro

regro anno vaccis subtrahatur opera maleficarum: aut certis diebus summo diluculo scopis olera tangunt, ne erucæ, ciniphes, vel alia imperfecta animalia oleribus & herbis nocumenta inferant.

Qui, cùm herbas colligunt medicinales, & eas vulneribus adhibent, fiduciam ponunt in modo ligaturæ, vel numero partium, vt numerus par vel impar sit: vel in herbis colligendis obseruant, vt ante solis ortum id fiat, vel certo die; vt die veneris, aut solis, vel tacendo colligant, &c. Quod autem medicus herbas colligat potius in Maio vel Aprili, quàm in Augusto, aut hyeme, id non superstitionis sed medicinæ est: quia tam ratio naturalis, quàm medicina dicit, quibusdam anni temporibus, virtutem in herbis esse potentioram ad naturales effectus.

Qui certam fiduciam constituunt in quibusdam nominibus scriptis, vel verbis etiam sacris, aut characteribus, vt non vulnerentur, mutilentur, aut occidantur: aut qui (quod horrendum dictu est) in die Parasceues sanctæ ad eunt crucem aliquam in biuio, vel triuio, & bombardam post terga in crucem emittunt, vt deinde quemcunque velint scopum attingant: aut in nocte S. Ioannis certas quasdam herbas diabolicis cæremonijs colligunt, quibus ad detestabiles effectus vtantur.

Qui metiuntur cingulum ægrotantis, vt

L 3

cognos-

cognoscatur, quis sanctus sit honorandus, ad consequendam sanitatem, certis adhibitis ritibus: aut bipenni stramen diuidunt, ad curandum tumores manuum & digitorum, aut ad sanandos certos morbos animalium, impellunt gregem in ignem ex singularibus lignis instructum, vel per circulum ducunt, & tunc animal, quod primùm fortè fortuna fortitur locum in transeundo, offerunt in honorem sanctorum. His accedunt, qui pro quibusdam capitis doloribus & similibus morbis curandis, ad porcorum lintrem, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, collum applicant.

14. Quicumque credunt maiorem virtutem inesse aquæ benedictæ Dominicis sequentibus quatuor tempora, quàm alijs, ad speciales quosdam effectus: aut nolunt die Veneris vngues præscindere, aut Sabbato filare, & interim ab alijs seruilibus operibus non abstinent.

15. Qui fidem adhibent probationi ferri candentis, vel aquæ frigidæ in maleficis cognoscendis, de quibus prope finem infra latius. Nec non etiam qui admittunt & fidem tribuunt, quod quidam tortores siue carnifices quosdam potus ad eliciendum confessionem maleficorum adhibent.

16. Quicumq;, cùm audiunt picam vociferantem circa ædes alicuius, mortem prædicunt
breui

breui imminere: aut quia canem audiunt vlu-
lantem, pestem præfagiunt: aut quia obuiam
venit lepus, mali aliquid instare ominantur.
Similes & alias multas vanas superstitiones &
magicas artes solent exercere, qui artem vena-
toriam sequuntur.

Huiusmodi & similes artes nugatoriæ, vel
noxia superstitiones ex quadam pestifera so-
cietate hominum, quasi pacta infidelis & do-
losæ amicitia constituta, penitus sunt repudi-
andæ & fugiendæ Christiano, vt decernitur
26. q. 2. cap. Illud ex August. Atq; hoc addide-
rim, superstitiones tanto esse periculosiores,
quanto plures res sacræ adhibentur. Quia hoc
Diabolus maximè intendit, vt vel sub specie
pietatis decipiat: aut res sacras ad humanam
salutem ordinatas, in peruersum vsum re-
digat.

Dicit aliquis: Eueniunt tamen aliquan-
do effectus in dictis operibus. Quandoque
enim futura prædicunt, aut ægris sanitatem
restituunt, &c. Respondetur in cap. Nec mi-
rum 26. q. 5. ex August. hoc fieri permissio-
ne DEI, vt ipsi, qui hoc audiunt, vel vident, pro-
bentur, & appareant, qua fide & deuotione
sint erga Deum, an etiam facillè moueantur &
sequantur Deos alienos, sicut in Deuterono-
mio Moyses ex verbo DEI populum instru-
xit, cum inquit: Si surrexerit in medio tuo
Propheta, &c. De varijs superstitionibus

obseruationibus dierum, collectionibus herbarum, diuinationibus, augurationibus auiũ & incantationibus: ex August. 26. q. 7. ca. Non obseruetis, dicitur: Qui aut talibus credunt, aut ad eorum domum euntes, aut suis domibus introducunt, aut interrogant, sciant se fidem Christianam & Baptismum preuaricasse; & vt paganum & apostatam, id est, retrò abeuntem, & Dei inimicum iram Dei grauiter in æternum incurrisse; nisi Ecclesiastica pœnitentia emendatus, Deo reconcilietur.

Quoniam his addi possent, iuxta D. August. doctrinam lib. 2. de doctrina Christiana c. 20. & quotidianam experientiam, milia inmanissimarum superstitionum, nec facillè cognoscantur à multis, placuit ex Doctorum sententia regulas subiungere, quibus dignoscatur, an aliquid sit superstitiosum, vel non: quarum sit

Regula dignoscendi superstitiosa à non superstitiosis.

Prima. Quoties aliquis effectus rei tribuitur, qui non conuenit ei secundum suam naturam inditam, si per Ecclesiæ definitionem, sacram Scripturam, aut laudabilem consuetudinem non constat fieri à Deo; vt accidit in sacramentis & sacramentalibus: Habendum erit tanquam superstitiosum.

Secunda. Si effectus naturalis tribuitur alicui rei, quem constat habere ex natura rei, non est superstitio. At si attribuitur aliquibus rebus, vt signis, vocibus, vel characteribus, aut

si fi-

si fides postulatur ad productionem effectus, superstitione iudicanda est.

Tertia. Si res naturales vel artificiales, vt imagines, signa, vel characteres adhibeantur ad productionem supernaturalium effectuum, vel motum liberi arbitrij flectendum, vel diuinandum, aut ad efficiendum spirituales effectus tam in nobis quàm alijs, nisi fiat modo in prima regula significato, secundum sacram Scripturam, Ecclesie definitionem, aut approbatam consuetudinem: superstitione sum erit tenendum

Quarta. Quando quis vtitur verbis sacris, aut etiam orationibus, alijsque pijs operibus, in rebus vanis, neque ad diuinum honorem & cultum pertinentibus; est superstitione, quia callidus serpens, miscet vanis & malis bona & pia, vt simplicibus cautius sub specie pietatis imponat.

Quinta & vltima Regula. Quando quis exercet aliquod opus, ad aliquam abstinẽtiam, vel corporis exercitium pertinens, videndum est vt refrẽnet carnalis concupiscentiæ motum, modo virtuti congruo, secundum Ecclesie ritum & moralem doctrinam.

De materia superstitionum legendi sunt. S. Augustinus lib. 2. de doctrina Christiana à cap. 20. S. Thomas 2. 2. à q. 92. per aliquot qq. Ioannes à Turrecremata super decreto, 26. caussa cum textu. Syluester Prieras in summa,

L 5

verb.

verb. Superstitio, Incantatio & maleficium. Martinus Arles in Tractat. de Superstitionibus, qui habetur in Oceano Iuris, vol. 10. Martinus Nauarrus in Manuali Confessariorum, cap. 11. à num. 22.

4. causa dispositiua, Curiositas.

Quarta causa dispositiua ad maleficia est *Curiositas*, quæ his portentis illudatur per Dæmonum fallacias, quando id imprudenter appetit scire, quod ei nulla ratione competit inuestigare. ex d. cap. Nec mirum.

HAEC potestas immundis spiritibus ideò datur, vt peruersos sibi aptent, hoc est, prauos homines seducant, illos scilicet, qui spernunt veritatem, & credunt mendacio, nec sanam doctrinam ferunt, sed ad sua desideria coaceruant sibi magistros prurientes auribus, & ad fabulas conuertuntur, onerati peccatis ducuntur varijs desiderijs, semper discitantes, nunquam ad scientiæ veritatem peruenientes, iuxta Pauli sententiam. Hinc in d. cap. Nec mirum, ministerio Dæmonis in primis à Chaldæis traditur inuenta magia, eo quod ipsi cæteris essent magis curiosi. Et Augustin. lib. 10. de Ciuitate, cap. 9 incantationes & carmina nefariæ curiositati tribuit. Ac clarius lib. 2. de doctrina Christiana, cap.